

"Žárovka navždy změnila noc lidem i přírodě" - světelné znečištění je třeba řešit na úrovni EU

27.10.2022 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Zbytečně osvětlená noční města, dálnice nebo reklamní plochy stírají rozdíl mezi dnem a nocí i mezi ročními obdobími, na které jsou živé organismy nastaveny.

To má negativní dopad na zdraví lidí, ale i živočichů a rostlin. Jak vrátit do životního prostředí noční tmu a omezit světelné znečištění diskutovali odborníci z celé Evropy na workshopu ve Hvězdárně a planetáriu Brno. České předsednictví EU si právě toto téma zvolilo jako jednu z priorit v oblasti životního prostředí.

„Opravdu chceme budoucnost, kdy lidé budou muset chodit na promítání přírodní noční oblohy do planetária, aby zažili, jak to tam kdysi vypadalo? Nebo chceme podniknout nějaké kroky, abychom znovu viděli hvězdy nad námi? Není to o tom, že máme vše zhasnout, jen musíme pracovat s šetrnými technologiemi a chovat se zodpovědně,“ říká Ruskin Hartley, výkonný ředitel Mezinárodní asociace tmavé oblohy (IDA).

Jako světelné znečištění se označuje svícení na místa, kde to není potřeba, typicky na nebe, do volné krajiny, do oken, ale i z interiérů do vnějšího prostředí. A také zbytečné svícení v době, kdy to nedává smysl, například na parkovišti nákupního centra mimo otevírací dobu. Problematické je také používání nevhodných barevných nebo příliš silných světel. *„Česká republika pozvedá díky našemu předsednictví téma světelného znečištění na evropskou úroveň a může zároveň nabídnout i naše dosavadní zkušenosti a know-how akademické sféry. Problém svícení na místech, kde pro to není důvod, působí neblaze na lidi i životní prostředí. Pokud bychom toto dokázali omezit, nejen že zmírníme škodlivou zátěž, ale v době energetické krize i ušetříme,“* dodal náměstek ministryně životního prostředí pro řízení sekce ochrany klimatu Jan Dusík.

Světelné znečištění je spojené zejména s pokrokem LED technologií. I když je toto moderní osvětlení energeticky účinné, máte biologické hodiny člověka, živočichů i rostlin svým spektrálním složením podobným dennímu světlu. Navíc zbytečné svícení, mnohdy příliš silné, spotřebovává bez smysluplného využití elektrickou energii a zejména ve stávající situaci energetické krize je velmi nákladné.

Světelné znečištění představuje také přeshraniční problém. Za příhodných podmínek se světlo může šířit až stovky kilometrů daleko od svého zdroje a může ovlivňovat vzdálenější biotopy či trasy stěhovavých ptáků.

Na workshopu se setkali zástupci 19 členských států EU a Evropské komise a vyzvali k podpoře společného postupu na úrovni EU a sousedících států. Společně vyhlásili tzv. Brněnskou výzvu "Brno Appeal to reduce light pollution in Europe", která vybízí k podpoře společného postupu na úrovni EU a sousedících států. Výzvu Česká republika představí Evropské komisi a také na prosincovém zasedání Rady pro životní prostředí.

Experti se shodli, že je světelné znečištění musí Evropa uznat jako jeden ze zdrojů znečištění životního prostředí, ale také zahrnout do právních předpisů a určit cíle pro jeho snížení. Pro omezení tohoto druhu znečištění se dají využívat stávající povolovací procesy, nicméně je potřeba přehodnotit

existující světelné normy. Podpořit je potřeba také výzkum dopadů světelného znečištění a stanovit společné indikátory a způsob monitoringu.

Kromě evropských zemí se workshopu zúčastnili také zástupci Evropské komise, Mezinárodní asociace pro oblasti Tmavé oblohy (International Dark-Sky Association), Evropské agentury pro životní prostředí nebo Mezinárodní komise pro osvětlování, stejně jako odborníci z akademické sféry a soukromé i neziskové sféry.

České předsednictví pro workshop připravilo dokument Light pollution reduction measures in Europe - Přístupy ke snižování světelného znečištění v Evropě, který jako první mapuje opatření na snížení světelného znečištění v jednotlivých evropských zemích

České předsednictví pro workshop připravilo dokument Light pollution reduction measures in Europe - Přístupy ke snižování světelného znečištění v Evropě, který jako první mapuje opatření na snížení světelného znečištění v jednotlivých evropských zemích

https://www.mzp.cz/cz/news_20221027-